

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

Dostonjon Raxmatov

Jizzax Davlat Pedagogika Instituti Ta'limda axborot texnologiyalari yo'nalishi magistranti

INFORMATIKA FANIDAN O'QUVCHILARNING BILIMINI NAZORAT QILISHDA INNOVATSION MUHITNI TASHKIL ETISH

Annotatsiya. Informatika fanida umumiy ta'lim standartining paydo bo'lishi, ushbu fanni o'rganishda yo'l qo'yuvchilik va betartiblikdan xalos bo'lishga, o'quvchilar uchun majburiy, minimal zarur natijalarga yagona talablarni belgilashga, testlarni o'tkazish metodikasiga va o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash, ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: innovatsion ta'lim muhiti, xalqaro baholash dasturlari, baholash tizimi, ta'limda axborot texnologiyalari.

Mamlakatimiz innovatsion taraqqiyot yo'lida shiddat bilan rivojlanib borayotgan bir davrda kelajagimiz davomchilari bo'lgan yoshlarning ijodiy g'oyalari va ijodkorligini har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirish hamda ilg'or xorijiy tajribalar, xalqaro mezon va talablar asosida baholash tizimini takomillashtirish, shu yo'lda xalqaro tajribalarni o'rganish, mavjud tizimni har tomonlama qiyosiy tahlil qilish, tegishli yo'nalishdagi xalqaro va xorijiy tashkilotlar, ilmiy tadqiqot muassasalari bilan yaqindan hamkorlik qilish muhim ahamiyatga egadir.

Respublikamizda uzluksiz ta'lim tizimini joriy etishdan ko'zlangan asosiy maqsad – yosh avlodda yuqori kasbiy madaniyat, ijodiy va ijtimoiy-siyosiy faollik, erkin fikr yuritish

kabi qobiliyatlarni shakllantirishdan iborat. Bunda avvalo, tahsil oluvchilarning faolligini oshirish talab qilinadi. Shuning uchun ham o'quvchilarning mustaqil, ijodiy, tanqidiy fikrlarini o'stirishda ta'limning interfaol usullaridan keng hamda o'rinli foydalanish maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birga o'quvchilarda mehnat ta'limiga oid bilim va ko'nikmalarini shakllantirishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarni tashkil etishda tizimlilik, aniq maqsadga yo'naltirilganlik, o'qitish ishlarining natijalarini nazorat qilish hamda baholashga yangicha usullarni joriy etish kabilar yetarlicha o'z aksini topmay qolmoqda. Shuning uchun umumta'lim maktablarida o'quv uslubiy ishlarni takomillashtirishda ta'lim va tarbiyaning faol usullaridan foydalanish, o'qitishning hamda sinov-nazorat ishlarini o'tkazishni maqbul shakllaridan oqilona foydalanish yo'llarini izlab topish dolzarb masalaga aylanib bormoqda.

Ma'lumki, o'qitish usullari o'qituvchining o'quvchilar bilan muayyan maqsadlarga erishish yo'lidagi faoliyatidan tarkib topgan bo'lib, kimga nimani qanday o'rgatish zarurligi haqidagi masalalarni ochib berishga xizmat qiladi. Shuning uchun o'quvchilarni bilish faoliyatlarini faollashtirish va ularning mustaqil, ijodiy fikrlashlari uchun qo'llaniladigan shakl va usullarini mos ravishda tanlash kelgusida kadrlar tayyorlashda o'z samarasini beradi.

Bilimlar o'z navbatida tizimli va tizimsiz, nazariy va amaliy, keng va tor, chuqur-yuzaki, moslashuvchan, andozali, mustahkam va mustahkam bo'lmagan turlariga bo'linadi. Bularning ichida kasbiy ta'lim natijasida hosil bo'ladigan nazariy va amaliy bilimlarni oshirish mumkin. Chunki nazariy bilimlar narsalarning (predmetlar) yetarli darajadagi xususiyatlarni, texnika va texnologiyalar hodisasini va ularning obyektiv munosabatini bildiradi. Amaliy bilim esa texnika va texnologiya sohasidagi jarayonlarning aloqasini, hodisasi va boshqalarning to'g'ridan-to'g'ri amaliy faoliyatiga kiritilganligini bildiradi.

O'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarni tekshirish va baholash jarayonida o'qituvchi ayrim o'quvchilarga va butun sinf jamoasiga izchil ta'sir tadi, individual ishni sinf jamoasi ishi bilan qo'shib olib boradi.. tajribali o'qituvchilar o'quvchi bilimni baholash jarayonida sinf jamoasi fikriga suyanadilar va o'quvchilarga tarbiyaviy ta'sir etadilar. Bunda o'qituvchi sinf o'quvchilari diqqatini faollashtiradi, o'rtoqlarining javobiga mas'uliyat bilan qarashga o'rgatadi. Shuningdek, o'z bilimlarini mustahkamlashga, o'z bilimiga tanqidiy qarashga odatlantiradi. Bu esa o'quvchini o'z vaqtida vijdonli, rostguy bo'lishga o'rgatadi.

O'qituvchi bilimga baho qo'yish vaqtida o'quvchining materialni o'zlashtirish saviyasi, bola tafakkurining o'sish darjasi, zenining rivolanishi kabi xususiyatlarini hisobga oladi: o'quvchilarning ishlash sur'ati, qobiliyati, o'qishga ishtiyoqi, nutqning o'sish darjasi o'rganiladi. Shuningdek, ayrim o'quvchilarda uchraydigan qurqoqlik, uyatchanlik, tortinchoqlik, o'z kuchiga ortiqcha baho berish, ishonmaslik, shoshqaloqlik,

kamgaplik xususiyatlari bartaraf etiladi.. buning natijasida ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi faoliyatining uyg'unligi ta'minlanadi.

Bilim, ko'nikma va malakalarni tekshirish va baholashning tarbiyaviy ahamiyati shundaki, bunda o'quvchilarda o'qishga, o'z yutuqlari va muvaffaqiyatsizliklariga nisbatan munosabat shakllanadi, qiyinchiliklarni yengish istagi tug'iladi. Baho unda hamisha o'quvchi sifatida, shaxs sifatida o'ziga nisbatan muayyan bir munosabatni hosil qiladi. O'quvchining o'ziga nisbatan bu munosabatni, bu tuyg'ularni o'qituvchi uning hatti-harakatlaridagi irodalilik, jamoatchilik, o'zaro bir-biriga yordam berish kabi sifatlarni shakllantirish borasida ustalik bilan ishlatadi.

Mashg'ulotlarda interaktiv multimedia texnologiyalaridan foydalanish modaga hurmat emas, o'qituvchining ko'p qirrali ijodiy ishini kompyuter yelkasiga ko'chirishning bir usuli emas, balki quyidagilarga imkon beradigan vositalardan biri:

- o'quv jarayonini faollashtirish;
- kognitiv faollikni kuchaytirish;
- charchoqni yo'qotish va ish faoliyatini yaxshilash;
- mashg'ulot samaradorligini oshirish.

Bizning pedagogik tajribamiz ko'rsatganidek, interaktiv multimediyaga boy mashg'ulotlar kursantlar orasida juda mashhur bo'lib, bu fizika o'qitishning ijobiy motivatsiyasiga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. M.F. Qurbonova, S.B. Qorayev, Uzluksiz ta'limda o'quvchilarning o'quv-bilish kompetentsiyasini shakllantirish yo'llari//Uzluksiz ta'lim, 2020. Maxsus son 57-62 b.
2. Tolipov O'.Q., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. O'quv qo'llanma. - Toshkent: Fan, 2006. – 262 b.